

Mgr. art. Peter Šimon

JABLONICA
HLAVNÝ OLTÁR SV. ŠTEFANA KRÁĽA V JABLONICI.
Číslo ÚZPF: 1606/1-13

PRIEBEH REŠTAUROVANIA 1.ETAPY:
TABERNÁKULUM

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Jablonica 2022

Obsah:

Priebeh reštaurovania:

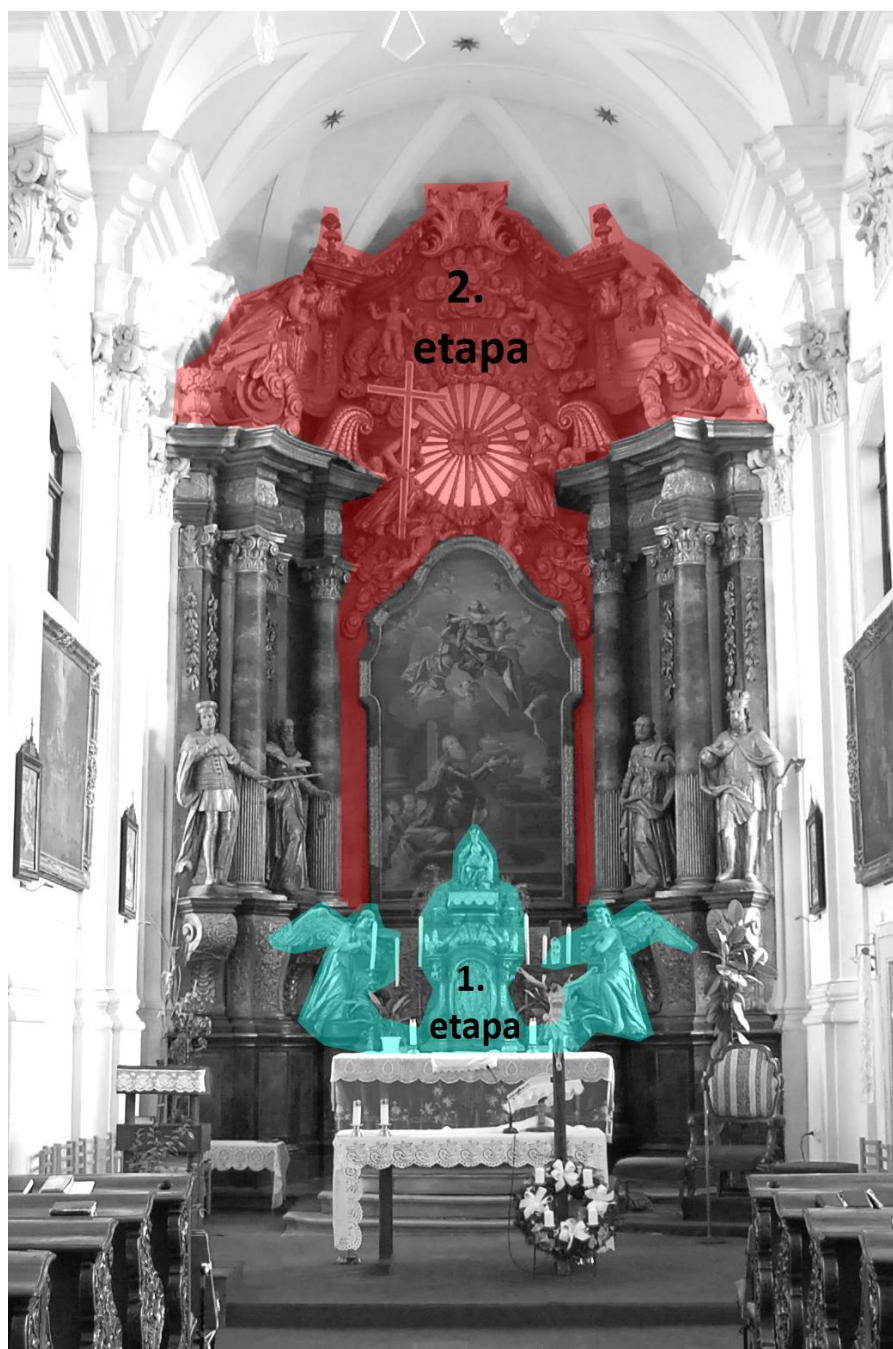
- A Základné identifikačné a technické údaje o predmete reštaurovania
(*str. 3*)
- B Charakteristika a rozsah reštaurovania
(*str. 4*)
- C Postup reštaurovania a použité materiály
(*str. 5-6*)
- D Fotodokumentácia priebehu reštaurovania pamiatky
(*str. 7 - 30*)

A Základné identifikačné a technické údaje o pamiatke

Názov reštaurovaného diela	Hlavný oltár sv. Štefana Kráľa
Zaužívaný názov NKP	Hlavný oltár
Autor	Sochárska výzdoba: nezistený Obraz: Ján Jozef Moll (doložený signatúrou)
Datovanie	polovica 18. storočia 1749 (letopočet pri signatúre obrazu)
Vlastník NKP	Rímskokatolícka cirkev, farnosť Jablonica
Okres	Senica
ÚZPF	1606/1-13
Umiestnenie pamiatky	Kostol sv. Štefana Kráľa v Jablonici
Rozmery	Celková výška objektu - 11,3 m. Celková šírka objektu- 5,6 m. Výška obrazu- 4 m. Šírka obrazu- 2 m.
Materiál	Sochárska výzdoba a ornamenty: lipové drevo Architektúra: ihličnatá drevina Obraz: plátno
Technika	Polychrómovaná drevorezba, olejomalba
Kategória	Hnuteľná kultúrna pamiatka
Spolupráca	Mgr. art. Štefan Orth Mgr.art. Marek Repáň
Zodpovedný reštaurátor	Mgr. art. Peter Šimon
Etapizácia	1. Etapa – tabernákulumum - 2022

B Charakteristika a rozsah reštaurovania

Reštaurovanie objektu bolo z objektívnych dôvodov etapizované. V roku 2022 bola s finančnou podporou MKSR realizovaná 1. etapa, ktorá pozostávala v reštaurovaní tabernákula.

1 etapa reštaurovania, realizovaná v roku 2022, na grafike označená zelenou.

C Postup reštaurovania a použité materiály

Základným cieľom je zachovanie a revitalizácia pôvodného diela, nenásilnou formou prinavrátiť vytrácajúcu sa umelecko-historickú hodnotu. Predĺžiť jeho životnosť na čo možno najdlhšiu dobu, ktorú nám poskytujú súčasné možnosti moderných ale overených technológií. Sanácia degradovanej drevnej hmoty je prioritou zásahu.

Návrh na reštaurovanie je v podstate projekt ochrany konkrétneho historického artefaktu. Rešpektuje zámer a zásady na reštaurovanie, vychádza zo stavu, vzhľadu pamiatky, jej umiestnenia a faktov ovplyvňujúcich jej životnosť.

1. Deinštalácia: tabernákulum bolo kompletne deinštalované a prevezené do reštaurátorského ateliéru

2. Upevňovanie: po odstránení hrubých nečistôt bol na poškodených miestach upevnený uvoľnený kriedový podklad, najmä zlátenie 7% roztokom želatíny vo vode.

3. Čistenie: tabernákulum bolo očistené kombináciou mechanického a chemického čistenia. Mechanicky boli očistené hrubé nečistoty, nánosy prašného depozitu. Drevené plochy boli očistené s použitím emulzného rozpúšťadla v zložení terpentín, čpavková voda a saponát. Časti zlátenia a striebrenia boli očistené chemicky pomocou vhodnej kombinácie rozpúšťadiel. Telové inkarnáty a mramorovanie boli očistené roztokom terpentínu so saponátom. Degradovaná laková vrstva bola odstránená dimethylformamidom a následne neutralizovaná terpentínom. Novým zistením počas čistenia bola prítomnosť tenkej svetlosivej vrstvy na inkarnáte oboch adorujúcich anjelov. Jej sňatie nebolo možné bez poškodenia originálnej svetlo ružovej vrstvy. Po konzultácii s metodikom KPUTT bola sekundárna vrstva ponechaná a voskovou retušou tónovaná do farebnosti originálnej maľby.

4. Spevnenie drevnej hmoty, petrifikovanie: spevnenie najviac degradovaných častí tabernákula (dvaja anjeli, reliéf) v 20% roztoku Solakrylu BT55 a toluénu, formou opakovaného ponorenia do roztoku na 24 hodín za atmosferického tlaku. Architektúra svätostánku bola spevnená lokálne, opakovaným náterom a injektážou Solakrylu BT55 a toluénu. Sanácia odhalených drevených častí voči hmyzu bola realizovaná chemicky s použitím insekticídov lignofix.

5. Tmelenie + tvarová rekonštrukcia: Tvarová rekonštrukciu absentujúcich rastlinných ornamentov na svätostánku bola reprofilovaná na základe analógií ostatných častí oltára a iných častí mobiliára. Menšie tvarové deštrukcie drevnej hmoty boli vytmelené reverzibilným tmelom v príslušnej farebnosti a dobrúsené na požadovanú kvalitu. Tmelenie výletových otvorov drevokazného hmyzu bolo prevedené voskovým tmelom, nie však po celom povrchu. Reštaurátor svojim výtvarným a estetickým prístupom určil, ktoré otvory zostali ponechané. Na tmelenie odpadnutých častí polychrómie vzniknutých porušením dreva a mechanickým poškodením bude použitá krieda, nanášaná štetcom vo viacerých vrstvách. Po vybrúsení bola nanosená na tmelené povrchy izolačná šelaková medzivrstva pod zlátenie a retuš.

6. Retuš a záverečná úprava: rekonštrukcia poškodeného zlátenia a striebrenia bola prevedená technikou zlátenia a striebrenia pravým zlatom a striebrom na poliment a olej s rešpektovaním pôvodnej výstavby polychrómie. Na optické scelenie napodobivšou retušou boli použité reverzibilné akvarelové farby v kombinácii s práškovým zlatom a striebrom pojeným v šelaku. Mramorovanie a telové inkarnáty boli taktiež retušované napodobivo s použitím výhradne reverzibilných akvarelových a temperových farieb pojených arabskou gumou. Po ukončení bola prevedená záverečná úprava voskovo-damarovým lakom, s cieľom konzervácie povrchu a zabezpečenia proti nepriaznivým vplyvom a vlhkosti. Po odparení rozpúšťadla bol objekt podľa potreby preleštený flanelom, čím získal povrch jednotný lesk. Odhalené drevené časti bez polychrómie boli konzervované olejovovoskovou impregnáciou.

D Fotodokumentácia priebehu reštaurovania pamiatky

- 01 Stav tabernákula pred demontážou
- 02 Postupná demontáž jednotlivých častí tabernákula
- 03 Postupná demontáž jednotlivých častí tabernákula
- 04 Tabernákulum, stav po prevoze do reštaurátorského ateliéru
- 05 Adorujúci anjeli, stav po prevoze do reštaurátorského ateliéru
- 06 Reliéf, stav po prevoze do reštaurátorského ateliéru a chemické čistenie
- 07 Detail upevňovania uvoľnenej polychrómie
- 08 Detail chemického čistenia zlatej fólie na adorujúcich anjelo
- 09 Čistenie inkarnátu anjela a snímanie laku zo zadnej strany anjela
- 10 Detail polovičného čistenia tabernákula
- 11 Kombinácia mechanického a chemického snímania degradovanej lakovej vrstvy
- 12 Detail čistenia odhalenej drevnej hmoty na zadnej strane krídla a reliéfu
- 13 Tabernákulum, polovičné čistenie
- 14 Tabernákulum, dokončovanie čistenia
- 15 Petrifikovanie degradovanej drevnej hmoty, ponorom v roztoku solacrilu BT55
- 16 Sanácia drevených častí voči drevokaznému hmyzu
- 17 Lokálne petrifikovanie volút tabernákula
- 18 Injektážne spevnenie drevnej hmoty a sanácia voči drevokaznému hmyzu
- 19 Lepenie uvoľnených a prasknutých častí architektúry
- 20 Tmelenie a tvarová reprofilácia absentujúcich častí
- 21 Tmelenie a tvarová rekonštrukcia tabernákula
- 22 Tmelenie anjela a reliéfu Golgoty
- 23 Tmelenie a retuš tabernákula

01 Stav tabernákula pred demontážou

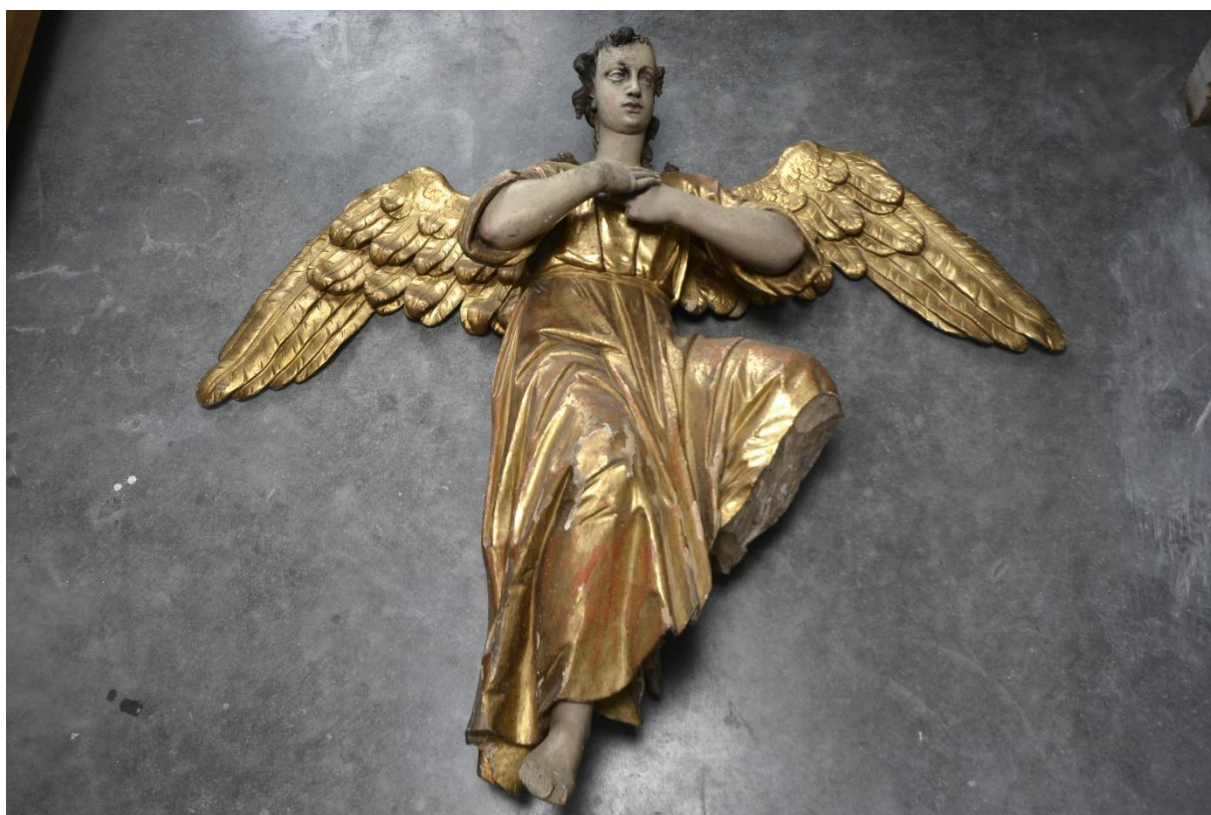
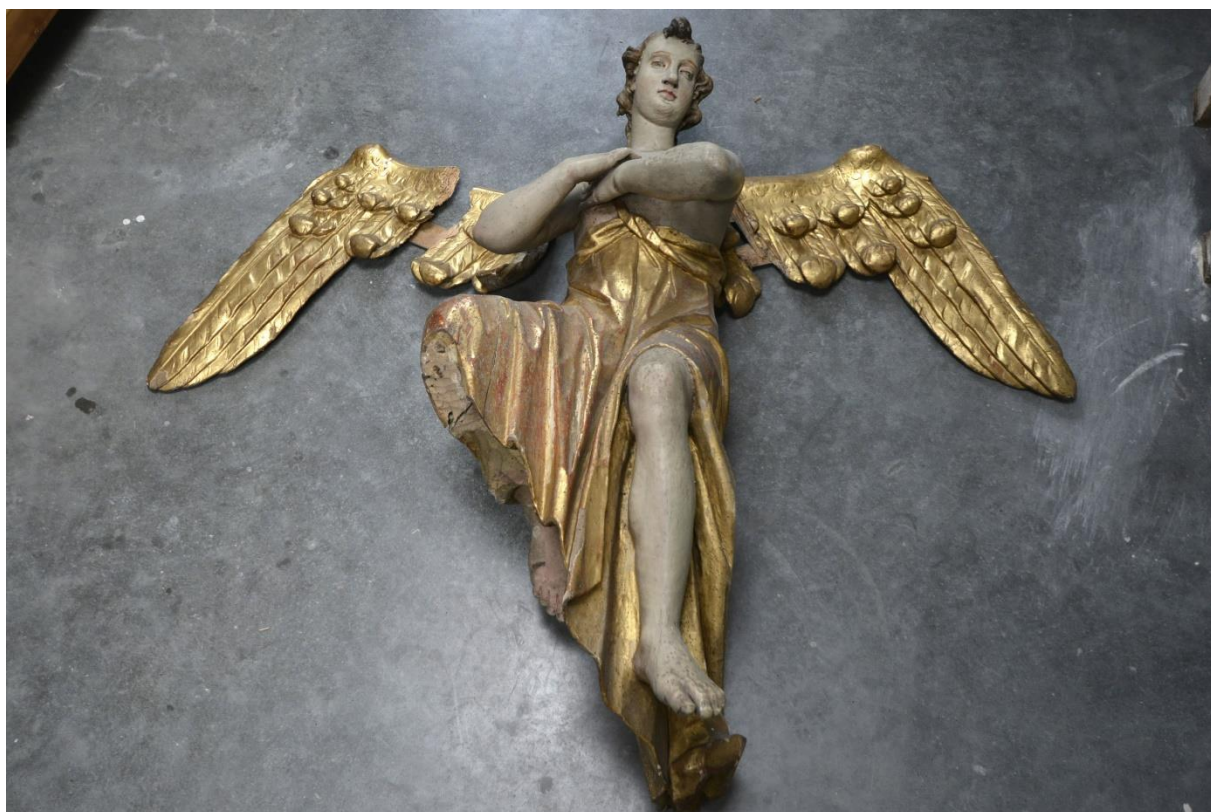
02 Postupná demontáž jednotlivých částí tabernákula

03 Postupná demontáž jednotlivých částí tabernákula

04 Tabernákulum, stav po prevoze do reštaurátorského ateliéru

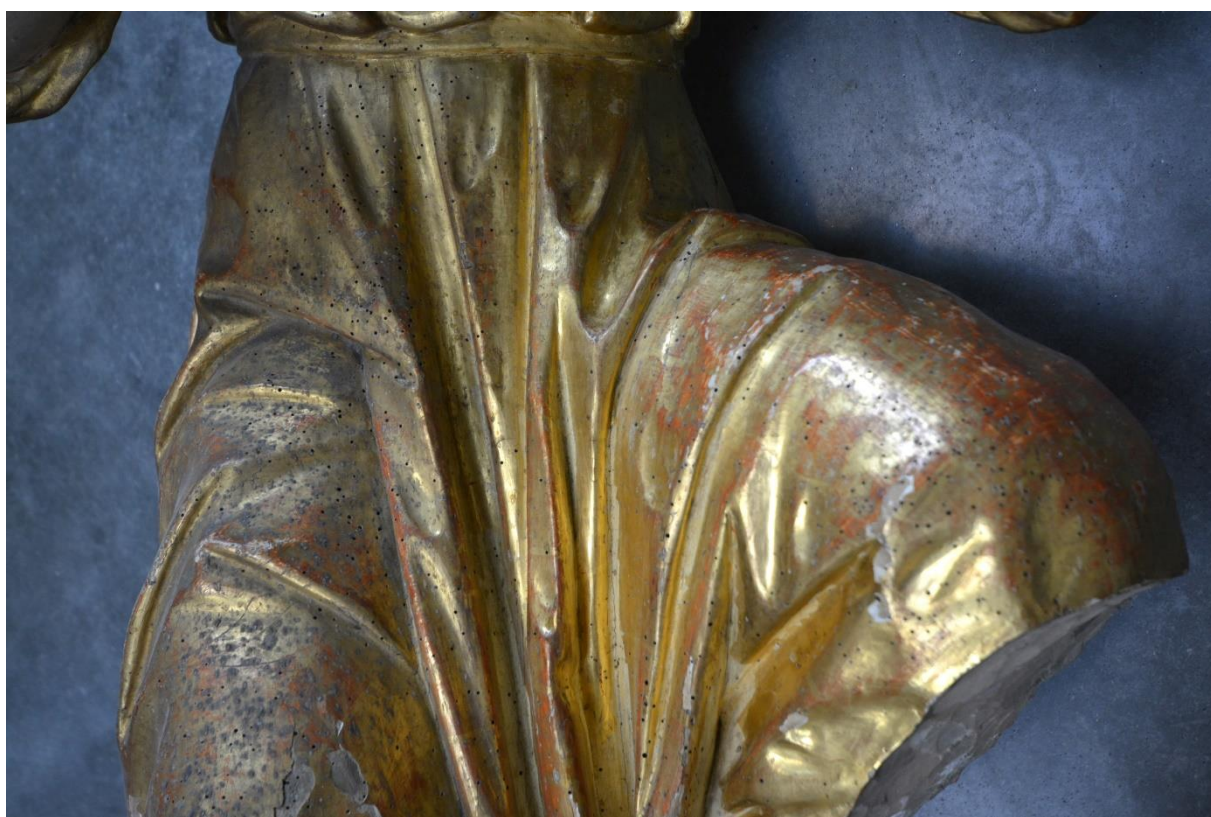
05 Adorujúci anjely, stav po prevoze do reštaurátorského ateliéru

06 Reliéf, stav po prevoze do reštaurátorského ateliéru a chemické čistenie

07 Detail upevňovania uvoľnenej polychrómie

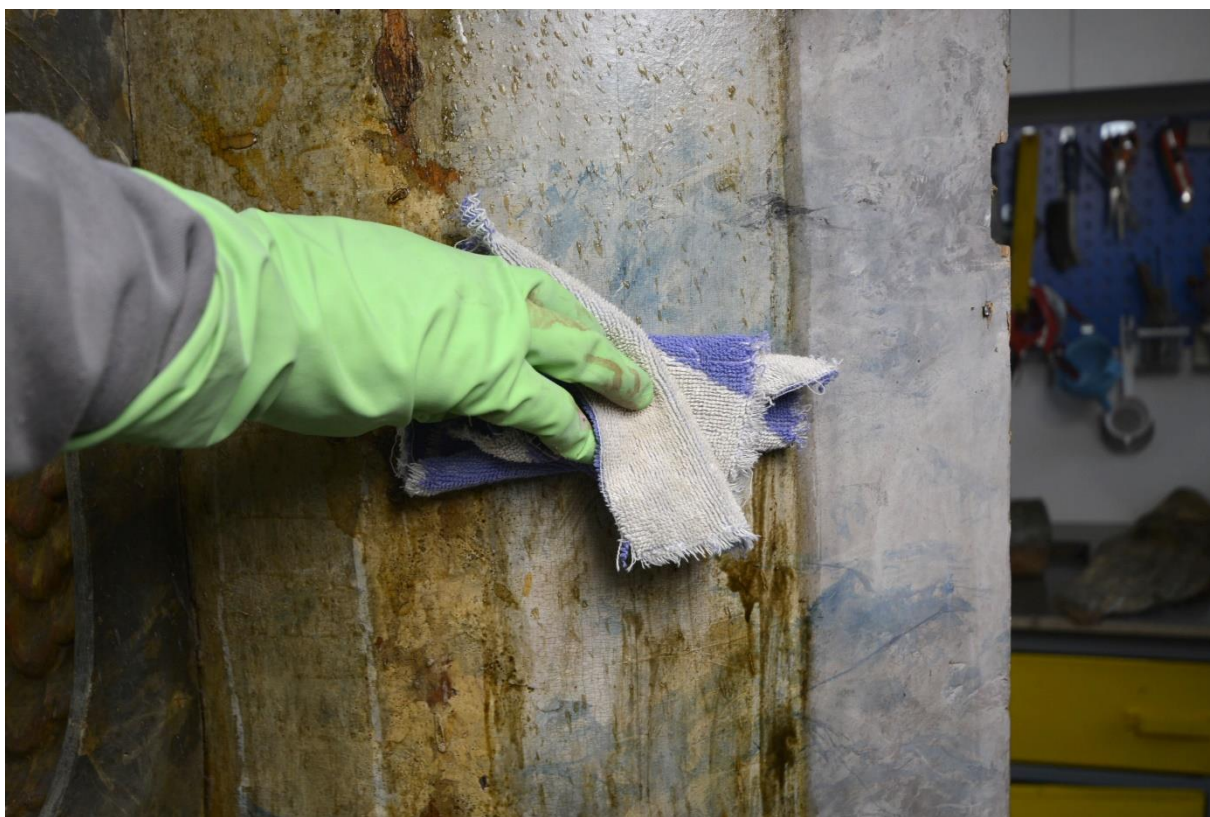
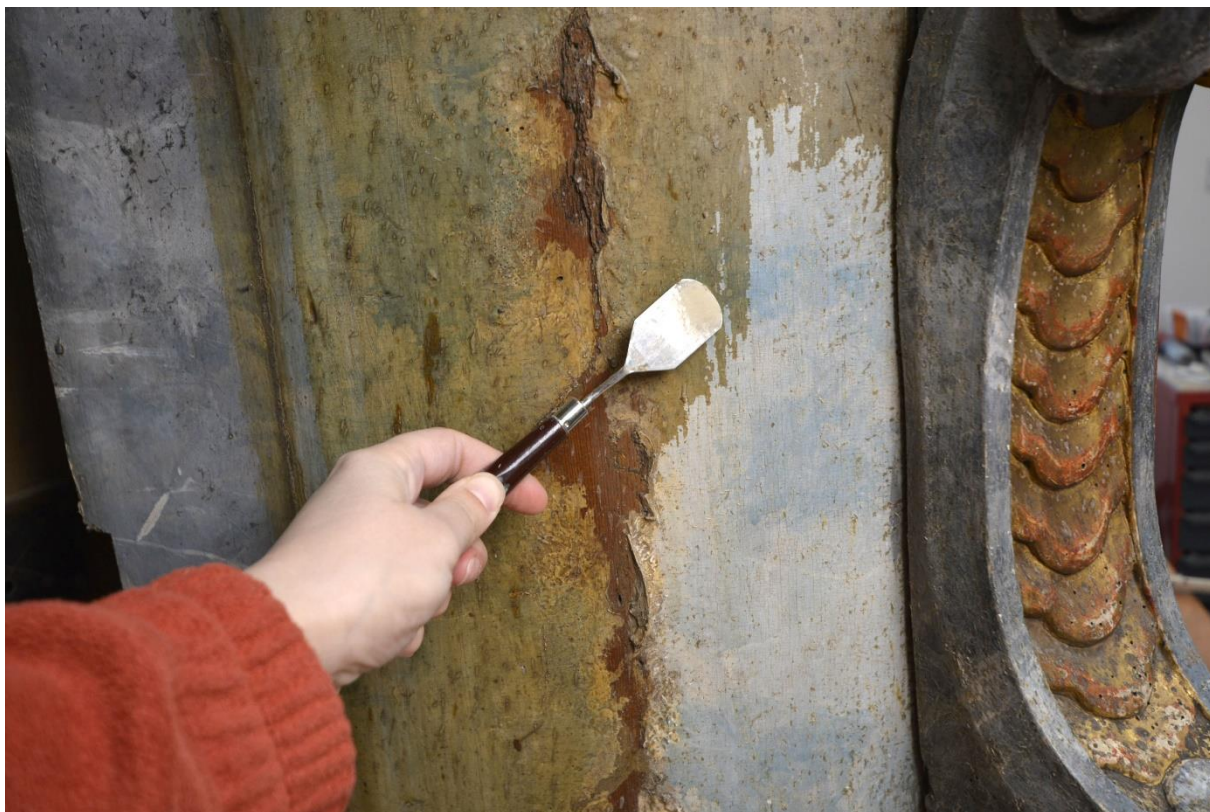
08 Detail chemického čistenia zlatej fólie na adorujúcich anjeloch

09 Čistenie inkarnátu anjela a snímanie laku zo zadnej strany anjela

10 Detail polovičného čistenia tabernákula

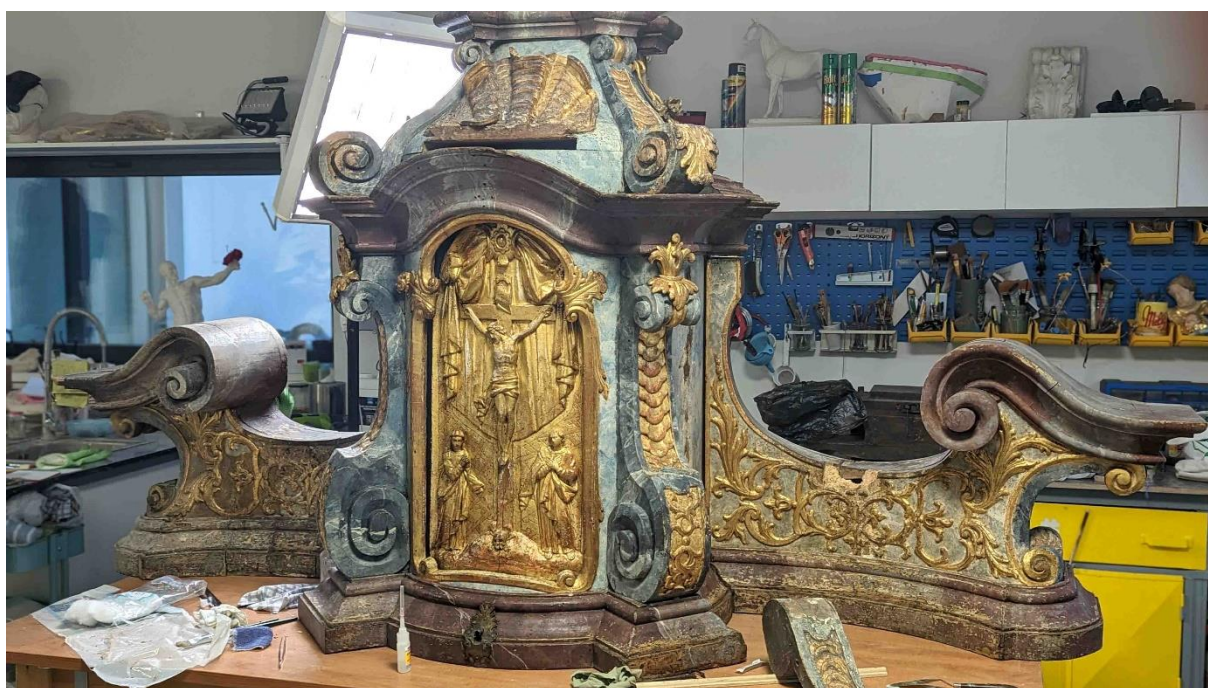
11 Kombinácia mechanického a chemického snímania degradovanej lakovej vrstvy

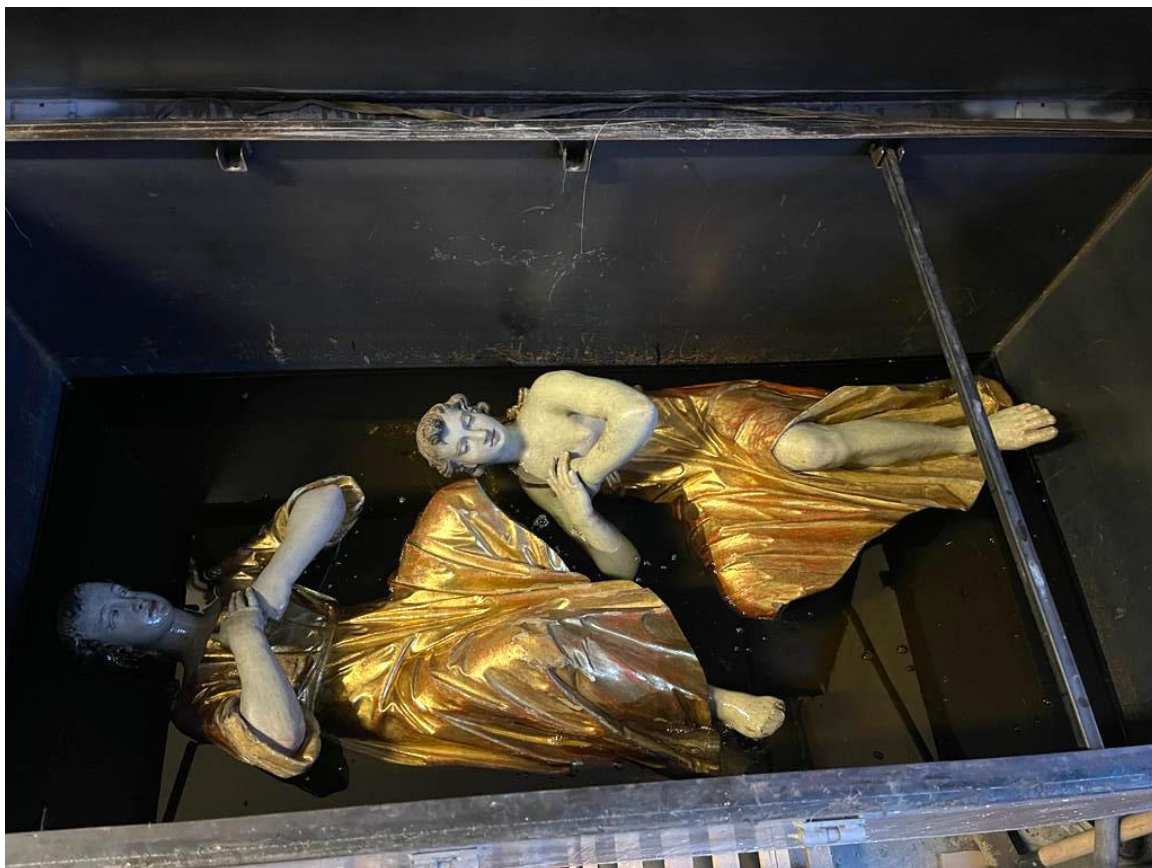
12 Detail čistenia odhalenej drevnej hmoty na zadnej strane krídla a reliéfu

13 Tabernákulum, polovičné čistenie

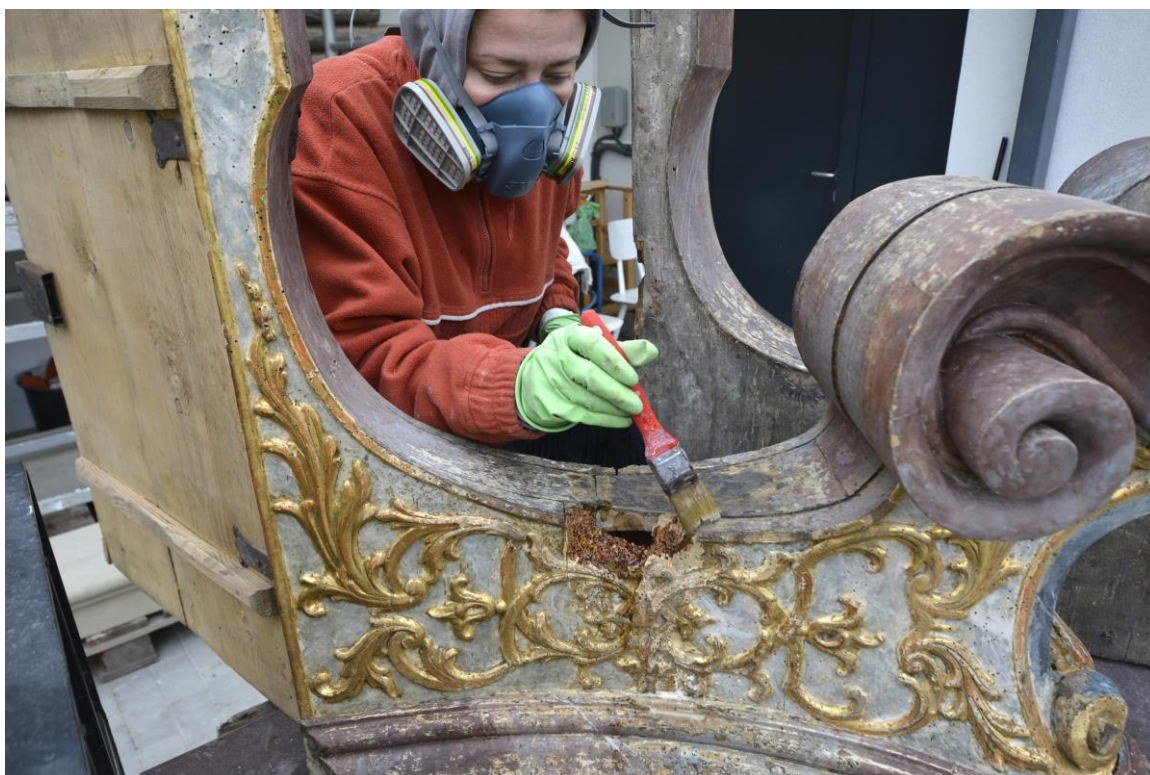
14 Tabernákulum, dokončovanie čistenia

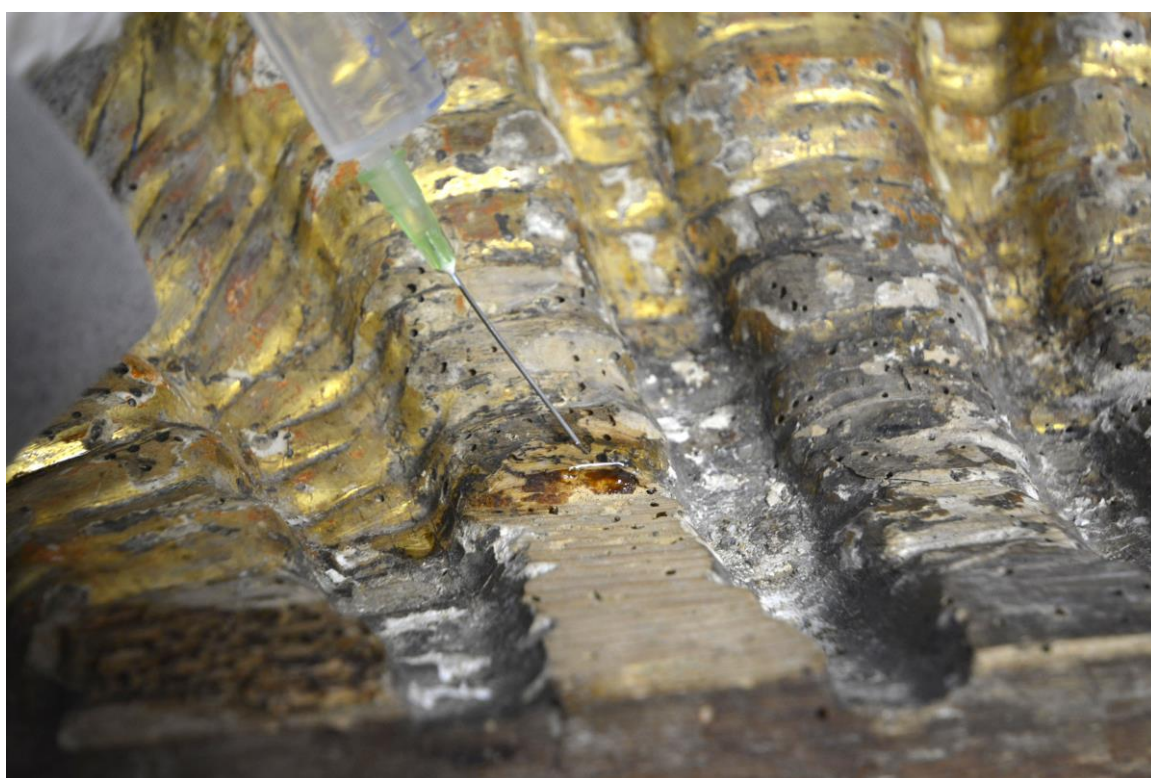
15 Petrifikovanie degradovanej drevnej hmoty, ponorom v roztoku solacrilu BT55

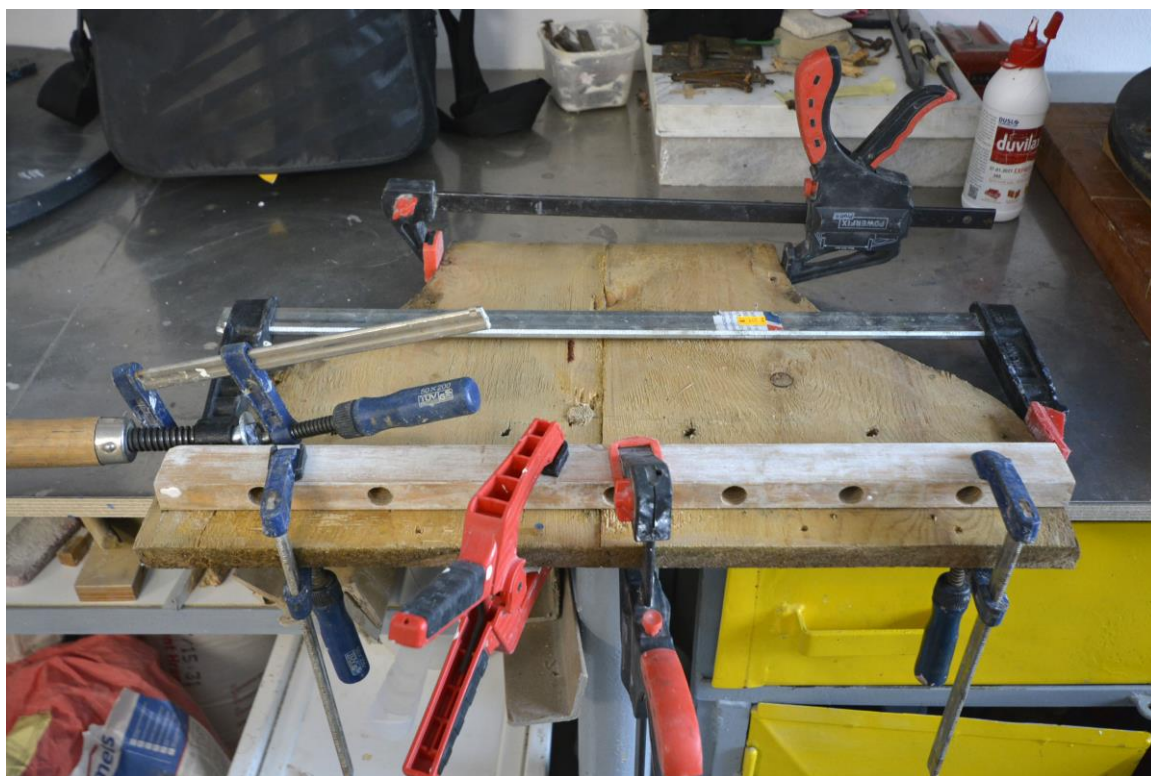
16 Sanácia drevených častí voči drevokaznému hmyzu

17 Lokálne petrifikovanie volút tabernákula

18 Injektážne spevnenie drevnej hmoty a sanácia voči drevokaznému hmyzu

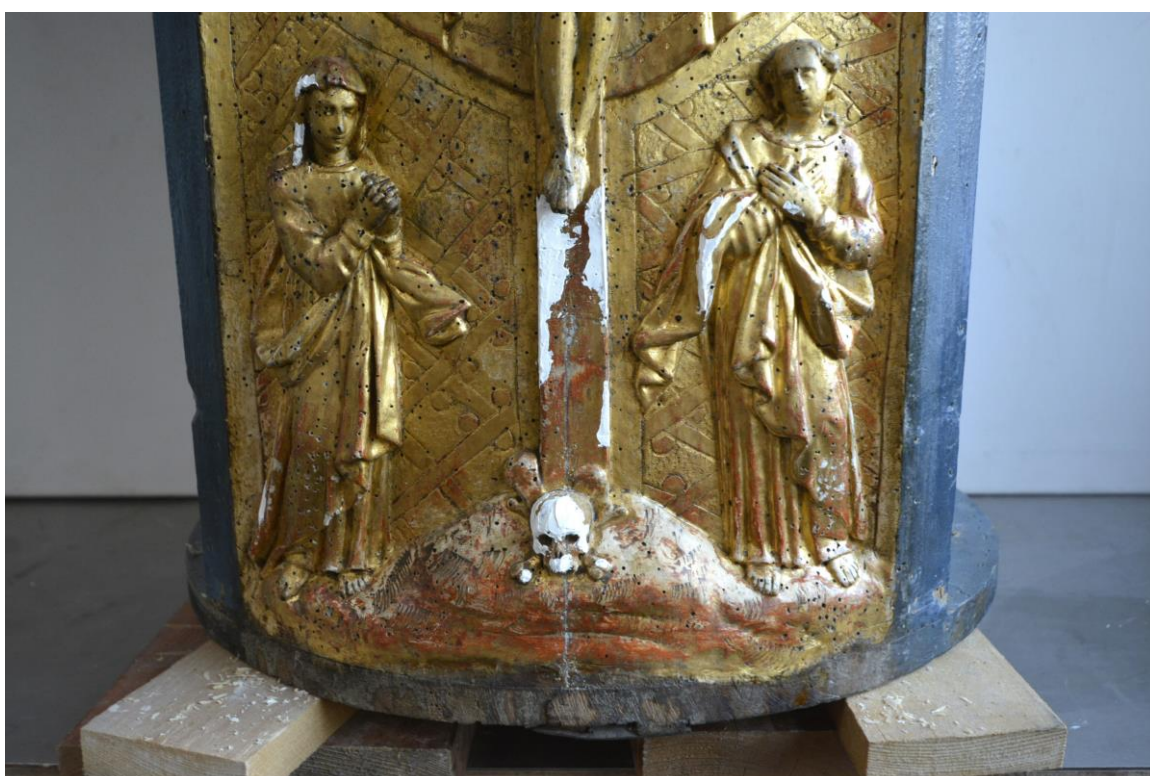
19 Lepenie uvoľnených a prasknutých častí architektúry a krídiel

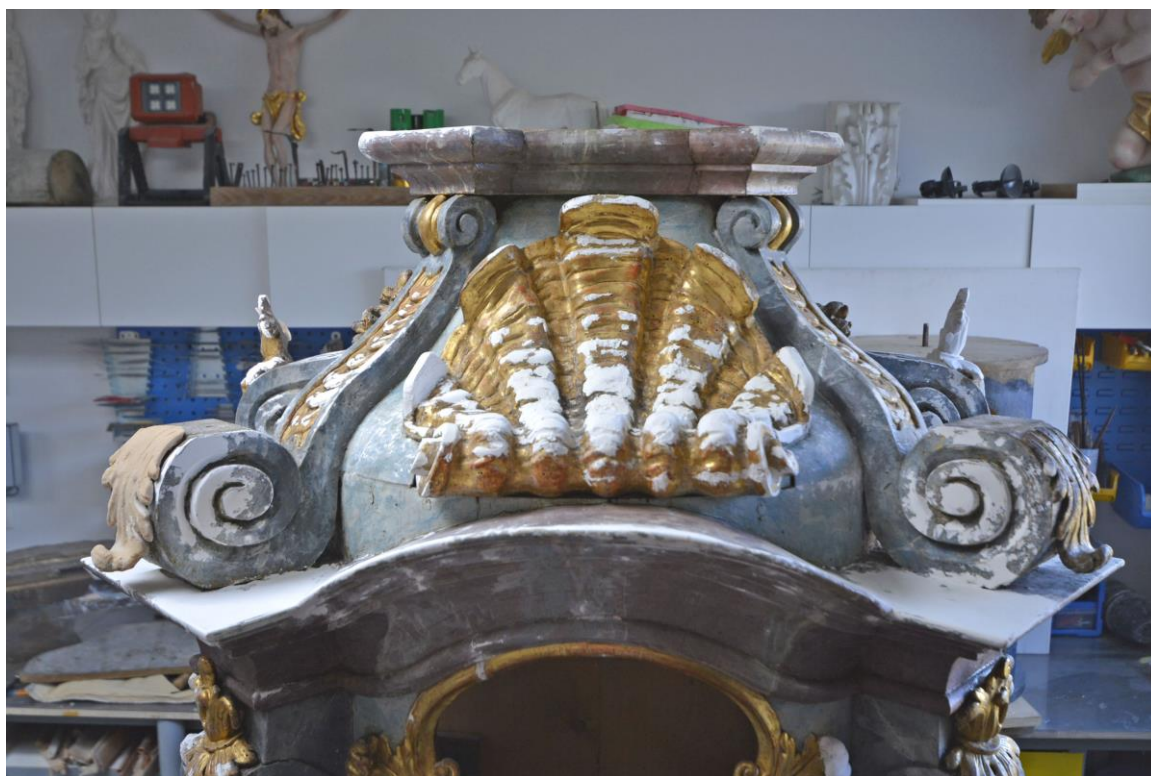
20 Tmelenie a tvarová reprofilácia absentujúcich častí

21 Tmelenie a tvarová rekonštrukcia tabernálula

22 Tmelenie anjela a reliéfu Golgoty

23 Tmelenie a retuš tabernákula